

Rahvakultuuri Keskus

Kihnu kultuuriruum 2015-2018

Programmi kokkuvõte

Tallinn 2018

Sisukord

Sisukord	2
Sissejuhatus	3
1. Kultuuriprogrammi rahaline maht	3
2. Programmi nõukogu koosolekud	4
3. Taotlusvoorud	5
4. Taotlejad	6
5. Kultuuriprogrammi valdkonnad	8
5.1 Pärimuskultuur	11
5.2 Pärimuspõhine uuslooming	11
5.3 Keel ja haridus	11
5.4 Teadus- ja arendustegevus	12
5.5 Meedia ja mainekujundus	12
6. Mõõdetavad tulemused	13
7. Kokkuvõte	13

Sissejuhatus

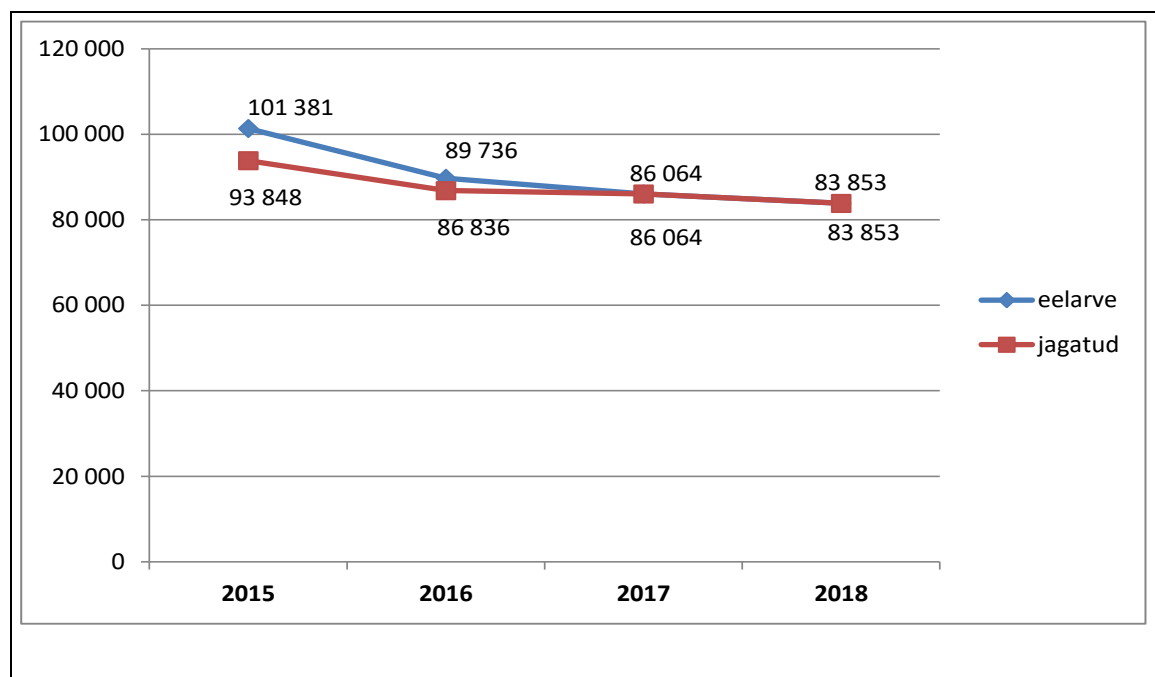
Kultuuriprogramm „Kihnu Kultuuriruum 2015-2018“ oli jätkuks programmidele „Kihnu Kultuuriruum 2008-2010“ ja „Kihnu Kultuuriruum 2011-2014“. Programm toetab UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni ning UNESCO kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni eesmärkide täitmist. Kultuuriprogrammi üldeesmärk on säilitada Kihnu ja Manija saarte kultuuriline ja keeleline eripära ning väärtustada mõlemaid saari kui elukeskkonda.

Kihnu on väike saar Läänemere idakaldal (suuruselt seitsmes saar Eestis). Naabruses asuv Manija kuulub Kihnu kultuuriruumi. Kihnu saare eraldatuse tõttu Eesti mandrist on säilinud sealne omapärane kultuuriruum, mis on ainulaadne Läänemere geograafilises lähiümbruses, selle silmatorkavaks omapäraks on Kihnu ja Manija saarel valitsev kogukondlik elulaad, mitmekesised kultuuritavad ja looduskeskkond.

1. Kultuuriprogrammi rahaline maht

- 2015. aastal riigilt eraldatud 95 003 eurot, 2014. aasta jääk 6 378 eurot, kokku 101 381 eurot. Jaotatud 93 848 eurot.
- 2016. aastal riigilt eraldatud 82 203 eurot, 2015. aasta jääk 7 533 eurot, kokku 89 736 eurot. Jaotatud 86 836 eurot.
- 2017. aastal riigilt eraldatud toetus 82 203 eurot, 2016. aasta jääk 3 861 eurot, kokku 86 064 eurot. Jaotatud 86 064 eurot.
- 2018. aastal riigilt eraldatud 83 703 eurot, 2017. aasta jääk 150 eurot, kokku 83 853 eurot. Jaotatud 83 853 eurot.

Jäägid on tekkinud üksikute mitterealiseerunud projektide või tagasimaksete arvelt. Toetussummade kasutamata jäägid kanti tagasi ja lisati programmi uue aasta eelarvele.

Joonis 1. Programmi eelarve maht 2015-2018

2015. aastal suurenes eelarve maht 5%

2016. aastal vähenes eelarve Kihnu muuseumi tegevustoetuse 12 800 euro võrra. Alates 2016. aastast rahastatakse Kihnu Muuseumi tegevustoetus Kultuuriministeeriumi kaudu.

2018. aastal suurenes eelarve 1 500 euro võrra.

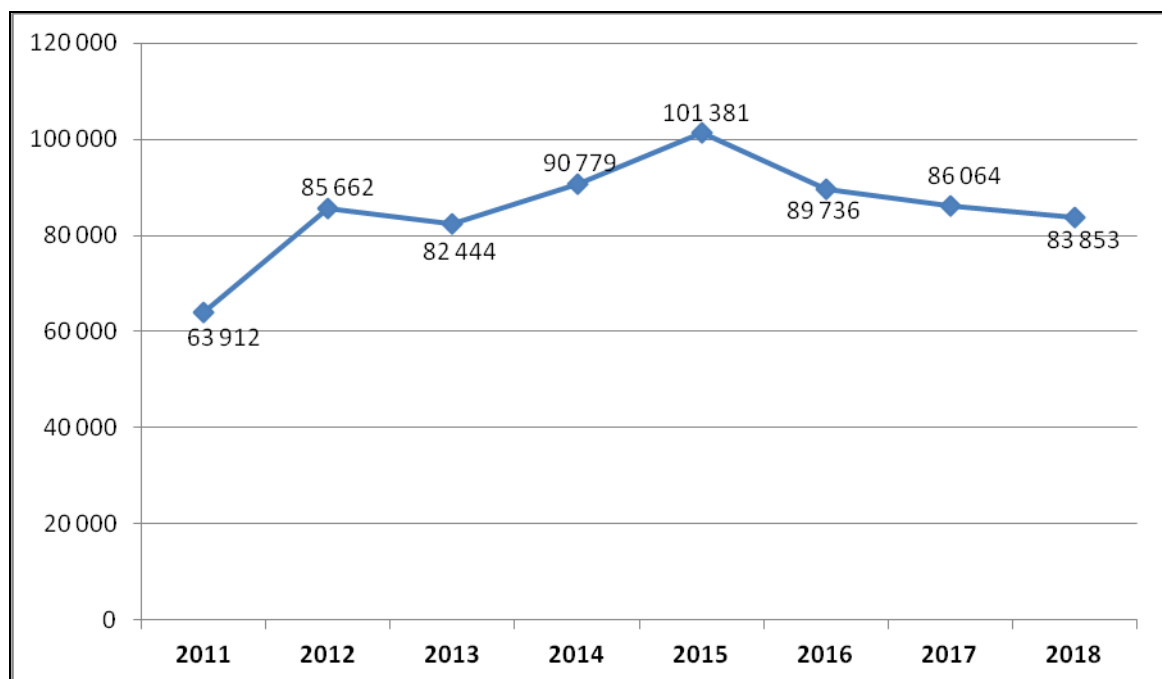
Kultuuriprogrammi eelarve võrdlus programmi eelmise perioodiga:

2011. aastal oli programmi eelarve 63 912 eurot

2012. aastal oli eelarve 82 254, eurot, 2011. aasta jääk 3 408 eurot, kokku 85 662 eurot

2013. aastal oli eelarve 82 254 eurot, 2012. aasta jääk 190 eurot, kokku 82 444 eurot

2014. aastal suurenes programmi eelarve 10% võrra – eelarve 90 479 eurot, 2013. aasta jääk 300 eurot, kokku 90 779 eurot

Joonis 2. Programmi eelarve maht võrreldes eelmise perioodiga (2011-2014)

2. Programmi nõukogu koosolekud

- 2015. aastal toimus 1 koosolek
- 2016. aastal toimus 5 koosolekut, sh 4 täiendavat koosolekut e-vormis otsuste tegemiseks
- 2017. aastal toimus 2 koosolekut
- 2018. aastal toimus 4 koosolekut, sh 2 täiendavat koosolekut e-vormis otsuste tegemiseks ja programmi perioodi uuendamise koosolek Kihnus

Programmi perioodi jooksul aastail 2015-2018 toimus kokku 12 kultuuriprogrammi nõukogu koosolekut.

3. Taotlusvoorud

- 2015. aastal 1 taotlusvoor
- 2016. aastal 1 taotlusvoor
- 2017. aastal 2 taotlusvoor. Teine taotlusvoor toimus kevadel, selleks ajaks oli 2016. a jäägi ületamine Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud.
- 2018. aastal 1 taotlusvoor

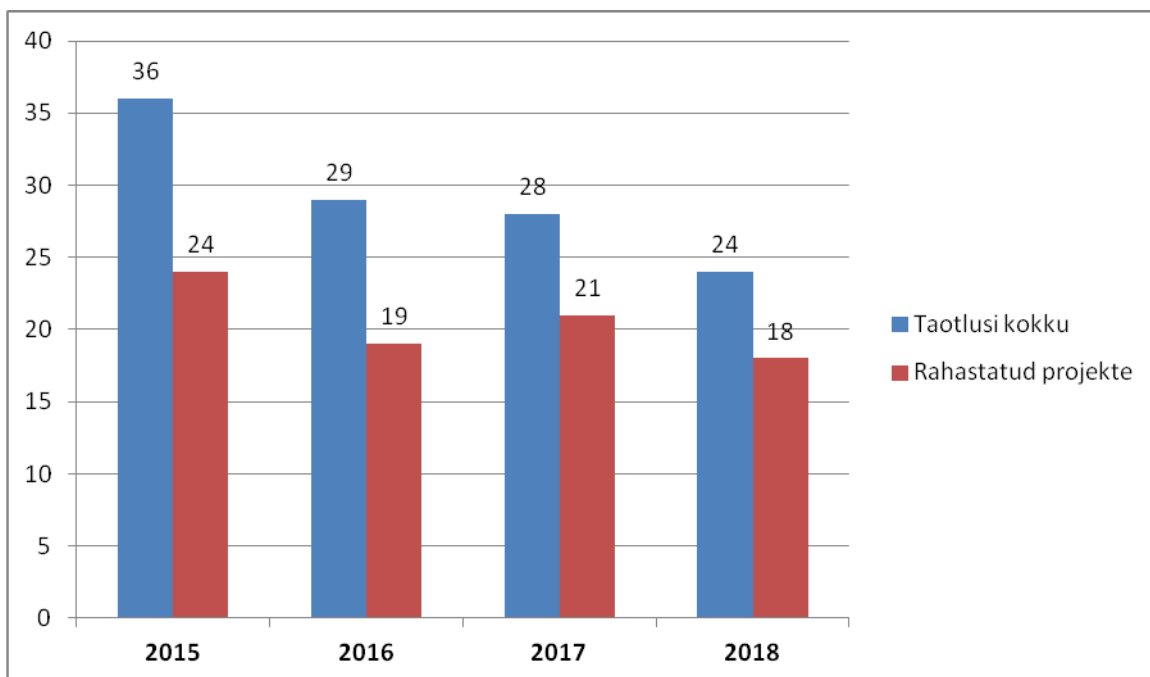
Nelja aasta jooksul toetati kokku 16 erineva taotleja 82 projekti kogusummas 350 601 eurot. Programmi eelmisel perioodil rahastati kokku 86 projekti kogusummas 322 797 eurot.

Tabel 1. Taotletud ja rahastatud projektide arv perioodil 2015-2018

Aasta	Taotlusi kokku	Summas	Rahastatud projekte	Summas	Rahastatud projektide %
2015	36	138 415	24	93 848	67%
2016	29	165 916	19	86 836	66%
2017	28	144 674	21	86 064	75%
2018	24	130 165	18	83 853	75%
KOKKU	117	579 170	82	350 601	70% (keskmine %)

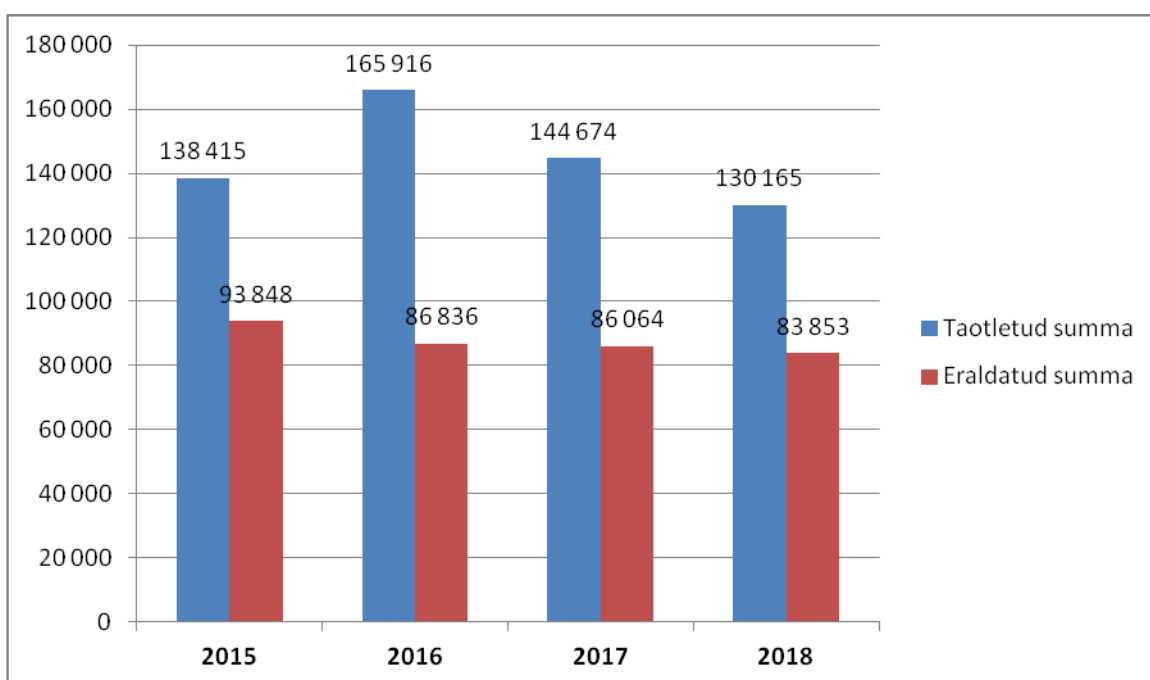
Nelja-aastase perioodi jooksul esitatud taotluste hulgast **70% taotlustest said rahastuse.**

Ka programmi eelmisel perioodil (2011-2014) rahastati esitatud taotlustest ligi 70 %, taotlusi kokku eelmisel perioodil oli 5 võrra rohkem.

Joonis 3. Esitatud ja rahastatud taotlused arvuliselt

Jooniselt 3 nähtub, et esitatud ja rahastatud taotluste arv on alates 2016. aastast vähenenud. 2016. a taotluste arvu vähenemise põhjuseks võib olla taotlusvooru väljakuulutamise aja muutus – taotlusvoor toodi varasemaks.

Joonis 4. Võrdlus taotletud ja eraldatud toetuse summa vahel

Perioodi jooksul eraldatud toetuse summa moodustab ligi 61% taotletud summast, programmi eelmisel perioodil ligi 60 %.

4. Taotlejad

Programmi nelja-aastase perioodi jooksul eraldati toetust kokku 16-le erinevale taotlejale.

Tabel 2. Programmi perioodil suurimad toetuse saajad ja nende poolt läbi viidud mõnede tegevuste või sündmuste loetelu

Toetuse saaja/Taotleja nimi	Rahastatud taotluste arv	Toetuste summa kokku
SA Kihnu Kultuuriruum (Pärimuskooli tegevustoetus, toetus Metsamaa ehituse kaasfinantseeringuks, Kihnu pillilaager, Kihnu viiulifestival)	27	146 760 (sh iga-aastane Pärimuskooli tegevustoetus ja projektitoetused akordioni ja kitarrilõppele ja mentorkoolituseks kokku 85 293 eurot ning toetus Metsamaa ehituse kaasfinantseeringuks 27 074 eurot)
SA Kihnu Kultuuri Instituut (tegevustoetus, kihnukeelsed uudised, kihnu-eesti sõnaraamat, kihnukeelne aabits jt trükised)	16	107 147 (sh iga-aastane instituudi tegevustoetus kokku 83 000 eurot, kihnukeelsed uudised 9 420 eurot)
Kihnu Vallavalitsus kokku	17	36 722
sh Kihnu Muuseum (kihnukeelsed kalendrid, näituste projektid, käsitöö kursused))	10	25 37 (sh muuseumi tegevustoetus 2016. a 12 800 eurot)
Kihnu Rahvamaja (Kihnu Tansu Päe)	4	9 307
Kihnu Kool (Saarte koolide pärimuskultuuripäevad, murdekeele laager)	3	2 042
Kihnu Mere Selts (tegevustoetus, noortele Kihnu merepärandit tutvustav projekt „Entsed Kihnu meremehed laia muajõlma“, Kihnu Jõnni elu tutvustav üritus)	6	23 003
MTÜ Oad (Kihnu pärimusel põhinev näidend Kihnu mehed)	1	8 822
Kihnu Selts (Kihnu Räimeretk, Kihnu seotud kanded)	3	7 176

Esitatud taotluste arvu poolest olid sarnaselt programmi eelmise perioodiga aktiivsemad taotlejad SA Kihnu Kultuuriruum, SA Kihnu Kultuuri Instituut ja Kihnu Vallavalitsus. Kihnu Vallavalitsuse hallatavatest asutustest oli aktiivseim taotleja Kihnu Muuseum.

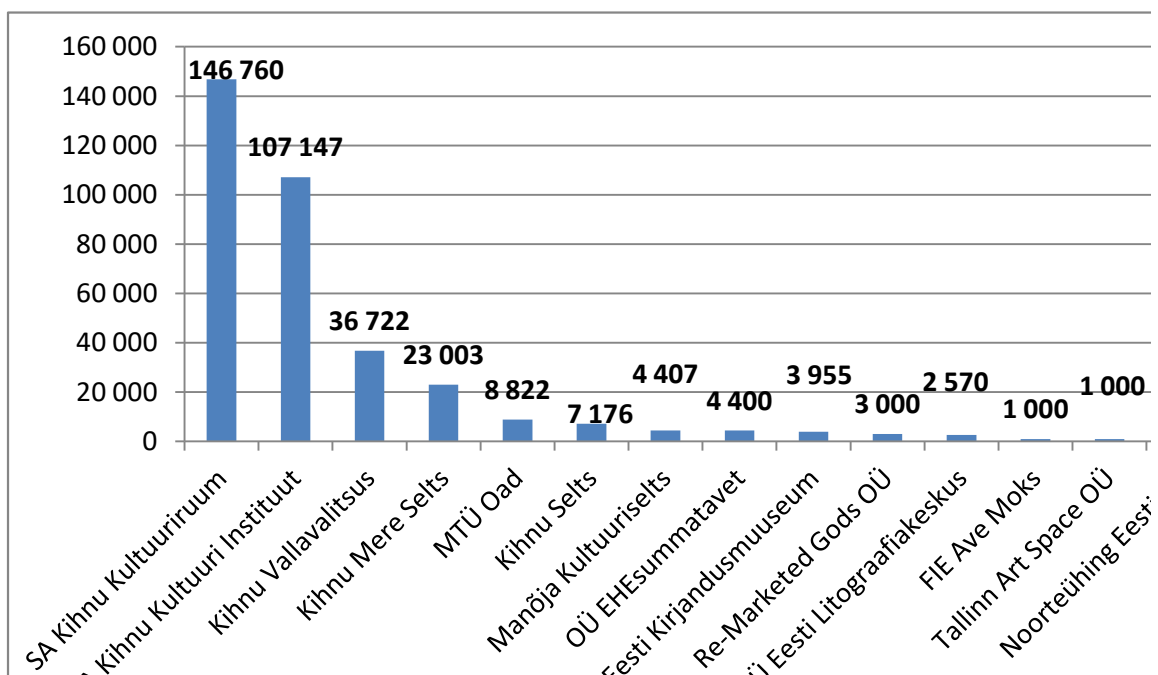
Kõige rohkem on sellel programmiperioodil toetatud alljärgnevaid projekte:

- SA Kihnu Kultuuri Instituut tegevustoetus 83 000 eurot
- Kihnu Pärimuskooli tegevustoetus 80 000 eurot
- Metsamaa pärimuskultuuri keskuse ehituse kaasfinantseeringu toetus 27 074 eurot
- Kihnu Mere Seltsi tegevustoetus 15 600 eurot
- SA Kihnu Kultuuriruumi projekt “Suvine pillilaager” 15 431 eurot

- Kihnu Muuseumi tegevustoetus (2015) 12 800 eurot
- SA Kihnu Kultuuri Instituudi projekt "Kihnukeelsed uudised" 9 420 eurot
- Kihnu Rahvamaja projekt "Sündmus Kihnu Tansu Päe" 9 307 eurot
- MTÜ Oad Kihnu pärimusel põhinev näidend "Kihnu mehed" 8 822 eurot
- SA Kihnu Kultuuriruum projekt "Kihnu Viulifestivali korraldamine" 8 282 eurot

Programmi sellel perioodil olid **uuteks taotlejateks** ja **toetuse saajateks**:

Taotleja nimi/Toetuse saaja	Projekti nimetus
Fie Ave Moks	Kihnu laste laulu- ja mänguring
MTÜ Oad	Kihnu pärimusel põhinev näidend „Kihnu mehed“
Kihnu Selts	Kihnu räimeretk Kihnu seotud kanded
Re-Marketed Gods OÜ	Näidendi "Kihnu jenka" uurimistöö ja kirjutamine, autor Gerda Kordemets
MTÜ Eesti Litograafiakeskus	Kihnu kunstilaager "Kihnu linnuriik"
Tallinn Art Space OÜ	Kunstilaager – mere pidu
Noorteühing Eesti 4H	4H Kihnu kultuuripäevad
OÜ EHEsummatavet	Raamat "Kihnu Roosi kirjad"

Joonis 5. Kõik toetuse saajad perioodil 2015-2018

Kohalik kogukond on aktiivne tegutseja, sellel perioodil on lisandunud 8 uut taotlejat/toetuse saajat. Uutest taotlejatest pooled on territoriaalselt kuuluvuselt väljaspool Pärnu maakonda.

5. Kultuuriprogrammi valdkonnad

Kultuuriprogrammi valdkonnad on:

- Pärimuskultuur
- Pärimuspõhine uuslooming
- Keel ja haridus
- Teadus- ja arendustegevus
- Meedia ja mainekujundus

Projektide valdkondlikus jaotuses on igale projektile määratud üks, nn põhivaldkondlik kuuluvus. Valdkondlik kuuluvus otsustatakse ühiselt programmi nõukogu koosolekul.

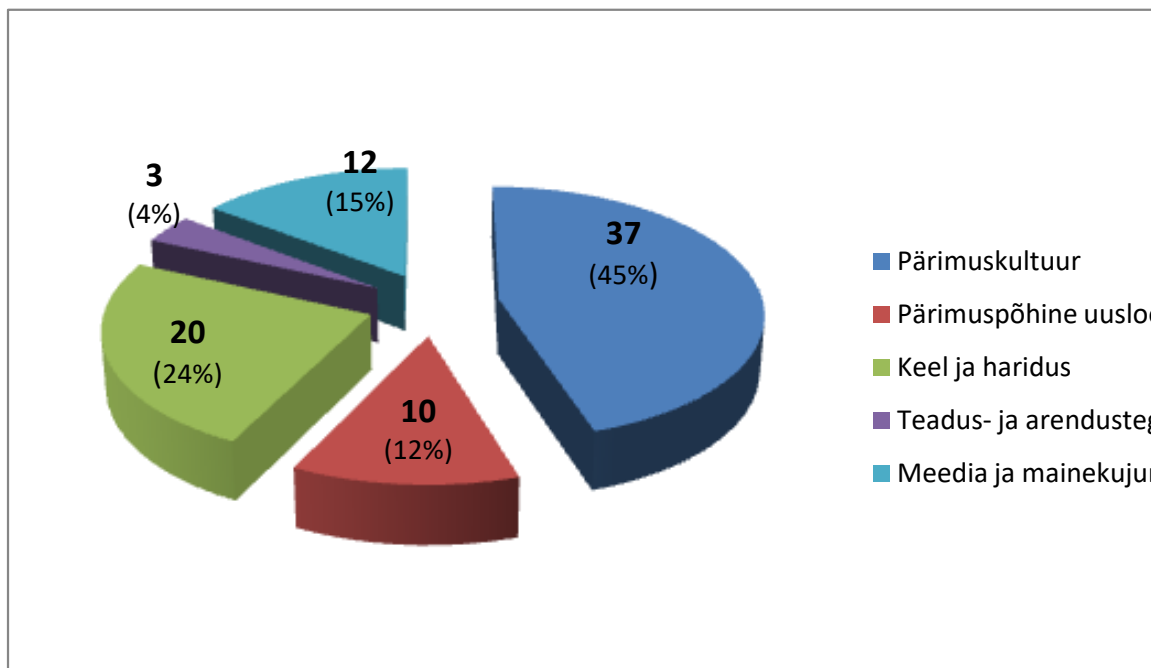
Tabel 3. Toetatud projektide arv valdkondade kaupa

Valdkond	2015	2016	2017	2018	KOKKU
Pärimuskultuur	11	9	10	7	37
Pärimuspõhine uuslooming	2	3	2	3	10
Keel ja haridus	7	4	5	4	20
Teadus- ja arendustegevus	2	1	0	0	3
Meedia ja mainekujundus	2	2	4	4	12
KOKKU	24	19	21	18	82

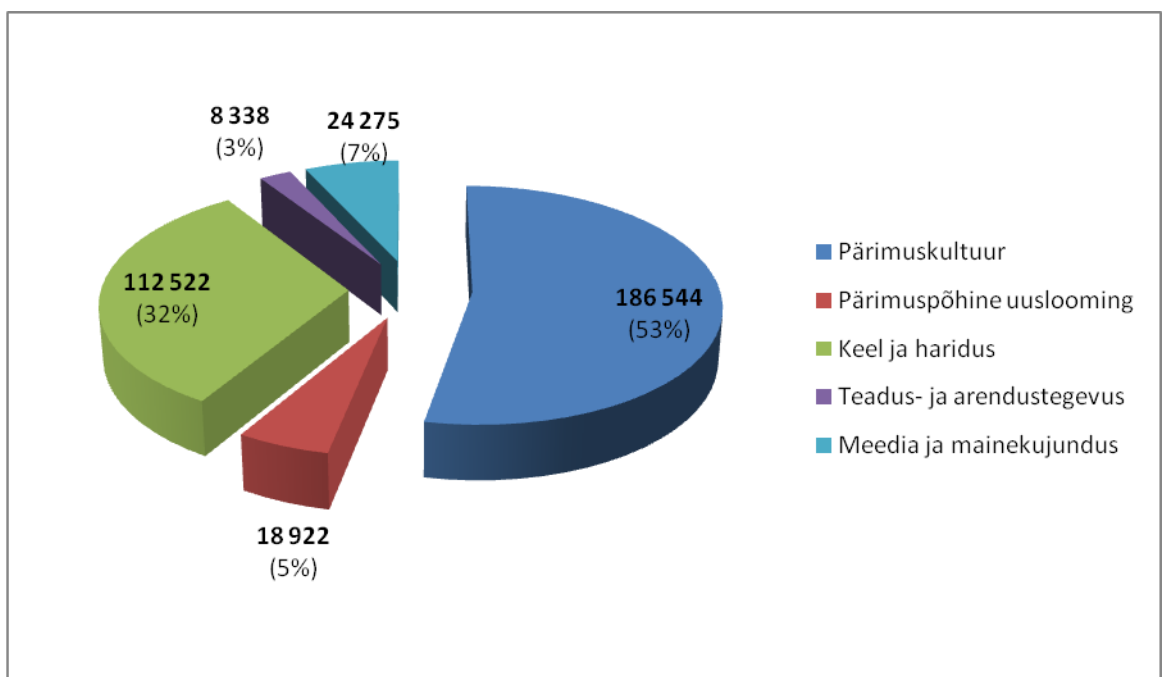
Tabel 4. Toetatud projektid summaliselt valdkondade kaupa

Valdkond	2015	2016	2017	2018	KOKKU
Pärimuskultuur	48 800	45 145	49 728	42 871	186 544
Pärimuspõhine uuslooming	1 380	10 310	2 300	4 932	18 922
Keel ja haridus	35 023	26 108	25 718	25 673	112 522
Teadus- ja arendustegevus	5 705	2 633	0	0	8 338
Meedia ja mainekujundus	2 940	2 640	8 318	10 377	24 275
KOKKU	93 848	86 836	86 064	83 853	350 601

Tabelis 3 on näidatud toetatud projektide arv aastate ja valdkondade lõikes, **tabelis 4** on näidatud toetatud projektid summaliselt aastate ja valdkondade lõikes.

Joonis 6. Toetatud projektide arv valdkonniti perioodil 2015-2018

Joonis 7. Eraldatud toetussummad valdkonniti perioodil 2015-2018

Joonistel 6 ja 7 on näidatud valdkondlik jagunemine toetatud projektide arvu järgi ja summaliselt. Kõige rohkem toetati pärimuskultuuri valdkonna projekte – nii taotluste arvult kui ka summaliselt. Suur on toetus ka keele ja hariduse valdkonna projektidele, sellesse valdkonda kuuluvad ka Kihnu Pärimuskooli toetamise projektid, sh pärimuskooli iga-aastane tegevustoetus. Sellel perioodil on tõusnud keele ja hariduse valdkonna projektide osa nii taotluste arvult kui ka summaliselt. Programmi

eelmisel perioodil eraldati Kihnu Pärimuskoolile tegevustoetust kooli asutamise aastal 2014, sellel perioodil on Kihnu Pärimuskoolil programmist iga-aastane tegevustoetus.

Meedia ja mainekujunduse projekte toetati 12 korral, pärimuspõhise uusloomingu valdkonna projekte toetati 10 korral, teadus- ja arendustegevuse valdkonnas toetati kokku 3 projekti.

Võrreldes programmi eelmise perioodiga on toetatud vähem teadus- ja arendustegevuse projekte, kuna ka taotlusi on esitatud vähem – vaid 3 projekti 4 aasta jooksul. Teaduse ja arendustegevuse valdkonda ei ole enam esitatud uurimustööde projekte Eesti Vabaõhumuuseumi poolt, tagasihoidlikumaks on jäänud Kihnu Mere Seltsi poolt esitatud projektide arv.

5.1 Pärimuskultuur

Valdkonna toetamise eesmärk on tagada Kihnu kultuuripärandi elujõulisus, järjepidevus ning kogukonna aktiivsus selle hoidmisel ja järeltulevatele põlvedele edasiandmisel.

Näiteid toetatud projektidest:

- Kihnu Kultuuri Instituudi tegevustoetus
- Kihnu Mere Seltsi tegevustoetus – kihnlaste merepärandi talletamine ja tutvustamine
- Viulifestival
- Kihnu Tansu Päe
- Saarte Koolide pärimuskultuuripäevad
- Kihnu räimeretk
- Raamat „Kihnu Roosi kirjad“
- Kihnu kudumisfestival

Pärimuskultuuri sündmused on tugevdanud kogukondlikke sidemeid ja identiteeti. Pärimuskultuuriga tegelemine on muutunud ka laste ja noorte seas populaarsemaks ning kogukond tunneb end oma keele ja pärimuskultuuri kandjatena.

5.2 Pärimuspõhine uuslooming

Valdkonna toetamise eesmärk on mitmekesistada Kihnu ja Manija saare kultuurielu, tihendades seoseid pärimuskultuuri ning kaasaja kultuuri vahel, kaasates aktiivselt nooremad põlvkonda.

Näiteid toetatud projektidest:

- Kunstilaagrid
- Pärimuspõhine näidend „Kihnu mehed“
- Näitused „Kihnu elu mustrid“ , „Ja tõuseb päike“

Kunstilaagrid on muutunud iga-aastaseks ettevõtmiseks, kunsti- ja käsitööpäevad on soodustanud kihnapärase uusloomingu valmimist, andes kohalikele uusi ideid olemasoleva materjali ning kihnu mustrite ja temaatika kasutamisel uuemas loomingu. Tihenened on seosed pärimuskultuuri ja kaasaja kultuuri vahel.

5.3 Keel ja haridus

Valdkonna toetamise eesmärk on laiendada kihnu keele kasutamist kõigi sihtrühmade hulgas, andes neile teadmisi oma kodupaiga kultuuriloost, tagada regulaarne pilliõpe Kihnu Pärimuskooli kaudu.

Näiteid toetatud projektidest:

- Kihnu Pärimuskooli tegevustoetus
- Pillilaagrid
- Kosslalaagõr Manõjas
- Kihnu-eesti sõnaraamatu toimetamine
- Kihnu Kultuuri Instituudi trükised „Kihnlasõ emäkiel“, kihnukeelne aabits „Aabets“
- Kihnu Kooli projekt „Murdekeelelaager Metsapool“

Kihnu Pärimuskooli peamine tegevus on pillimängu oskuse edasiandmine lastele ja noortele, õpetatakse akordionit, viiulit ja kitarrit, alustati mentorõppega. Jätkati üha populaarsemaks muutunud pillilaagrite korraldamist koos tantsu- ja regilauluõppega, täiendav pilliõpe toimub Viulifestivali ajal. Viidi läbi kunsti- ja käsitöölaagreid ning korraldati kursusi.

Kihnu Koolis õpetatakse kihnu keelt, Kihnu Kultuuri Instituudilt on ilmunud vastavat õppekirjandust, jätkus Kihnu-eesti e-sõnaraamatu täiendamine ja toimetamine. Kihnlaste omavahelises sotsiaalmeediasuhtluses kasutatakse üha rohkem kihnu kirjakeelt, ka laste hulgas on suurenenud kihnu keele kasutamine.

5.4 Teadus- ja arendustegevus

Valdkonna toetamise eesmärk on tagada teadusuuringute kaudu uute teadmiste saamine Kihnu kultuuriruumi ja keele kohta ning teha tulemused kättesaadavaks laiemale avalikkusele.

Näiteid toetatud projektidest:

- Raamat „Kihnu Tantsud“
- Raamat „Liivi lahe hülgerahvas“

Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine on aidanud kaasa piirkondliku pärimuskultuuri teaduslikule uurimisele ja säilimisele. Ilmunud kogumik „Kihnu tantsud“ annab põhjaliku ülevaate Kihnu saare tantsudest ja nende muutumisest ajas, raamat „Liivi lahe hülgerahvas“ annab teadusliku ülevaate kihnlaste iidsest elatusalast – hülgepüügiga seotud pärimusest.

5.5 Meedia ja mainekujundus

Valdkonna toetamise eesmärk on tagada kihnukeelse ajalehe regulaarne väljaandmine ning järjepidev Kihnu kultuuri tutvustamine üleriigilise meedia, kirjastustegevuse ja filmide kaudu.

Näiteid toetatud projektidest:

- Kihnukeelsed uudised Vikerraadios
- Kihnukeelsed kalendrid
- Ajalehe „Kyne“ eriväljaanne „Painajad Kihnu rahvausundis“
- Kihnu kultuur Berliinis
- Kihnu pillilaste ringreis Suurbritannias

Kihnukeelsed saated Vikerraadios on eetris olnud 14 aastat, saated on populaarsed nii Kihnus kui ka mujal elavate kihnlaste seas, olles kihnlaste kogukonnatunde hoidjaks nii kodusaares kui ka mujal. Saadete teemad on mitmekesised, lisaks kihnu murdekeelele kõlab eetris sageli ka kihnu laul ja pillimäng.

2017. aastal külastasid Kihnu Pillilapsed Suurbritanniat, kihnu elu ja kultuuri tutvustavate kontsertettekannetega esineti Londonis ja Jersey saarel.

2018. aastal tutvustati Berliinis Kihnu kultuuri Silvia Soide fotonäituse „Kihnu elu mustrid“ eksponeerimise kaudu, elavas esituses Kihnu laulude, tantsude, pillimängu ja käsitöö õpetamise ning Kihnu-teemalise filmiprogrammi kaudu.

6. Mõõdetavad tulemused

Perioodil 2015-2018 kokku on toetatud (loetelus võib projekt kuuluda üheaegselt mitmese jaotusesse):

- Lastele ja noortele suunatud projektide arv – 30
- Murdekeele ja pärimuskultuuri õppega seotud projektid – 28
- Pärimusliku pilliõppega seotud projektid – 18
- Festivalidel, sh folklooripäevadel osalemise projektid – 9
- Teatri- ja filmiprojektid – 3
- Kunstiprojektid – 5
- Näituste projektid – 7
- Kultuuri- ja koduloolised uuringud, sh välitööd – 3
- Trükiste projektid – 14
- Audiovisuaalsete digitaalväljaannete projektid - 5
- Rahvusliku käsitööga seotud projektid – 4

Võrreldes programmi eelmise perioodiga on suurenenud lastele ja noortele suunatud projektide arv (programmi eelmisel perioodil 18), murdekeele ja pärimuskultuuri õppega seotud projektide arv (eelmisel perioodil 21) ja näituste projektide arv (eelmisel perioodil 1). Vähenenud on kultuuri- ja kodulooliste uuringute, sh välitööde projektide arv (eelmisel perioodil 8 projekti). Selle perioodil ei ole esitatud rahvariiete projekte. Märkimisväärse osa rahastatud taotlustest moodustavad lastele ja noortele suunatud tegevused, s.h pärimusliku pilliõppega seotud projektid. Programm panustab jätkuvalt järeltulevasse põlve.

7. Kokkuvõte

Kultuuriprogrammi Kihnu kultuuriruum kolmas periood aitas kaasa pärimuse kogumisele, jäädvustamisele ja arendamisele. Programmi toel tugevnes veelgi side oma kodukoha ja sealsete traditsioonidega, suurenes programmi eelarve.

Kihnu Pärimuskool aitab kaasa Kihnu pärimuskultuuri säilimisele ja arengule, tagatud on regulaarne pilliõpe. Jätkusid Eesti parimaid viiuldajaid koondav Viulifestival ja Kihnu laulu ja tantsu väärtustav üritus Kihnu Tansu Päe. Tänu regulaarsele pilliõppele ja traditsioonilistele pillilaagritele on suurenenud muusikaga tegelevate koolilaste ja ka täiskasvanute arv. Valmis kogukonna jaoks olulise Metsamaa talu rekonstrueerimine ja väljaarendamine pärimuskultuuri keskuseks, luues paremad võimalused kihnu pärimuse tutvustamisel ja edasiandmisel läbi aktiivse tegevuse. Aktiivselt tegutseb SA Kihnu Kultuuri Instituut, eesmärgiks kihnu keele ja kultuuri elujõu tugevdamine, kihnu kultuuri teaduslik uurimine ning kihnu-aineliste trükiste, õppevahendite ja kihnukeelse raadiosaate toimetamine. Kogukonna keskusena toimib Kihnu Muuseum, kus kogutakse, säilitatakse ja väärtustatakse nii ainelist kui ka vaimset pärandit.

Tänu Kihnu kultuuri tutvustamisele välismaal on tihenened koostöösidemed, mis omakorda sillutavad teed uutele võimalustele Kihnu kultuuri tutvustamisel nii Eestis kui välismaal.

Sellel perioodil toetati ka vaimse kultuuripärandi nimistu sissekande projekti „Kihnu seotud kanded“ - koostati 16 seotud kannet vaimse kultuuripärandi nimistusse. Kanded olid seotud erinevate käsitööde, toitude, tööde ja kohtadega.

Programmi uuel perioodil võiks kogukond olla veelgi aktiivsem noorte kaasamisel kihnu pärimuskultuuriga tegelemisel ja noortele suunatud projektiideede leidmisel. Riigipoolne toetus on vajalik väärtustamaks pärimuskultuuri edendavaid, säilitavaid ja arendavaid piirkondi, et säiliks jätkusuutlik kultuuriline ja keeleline kogukondlik elamisviis ja elukeskkond.

Kokkuvõtte kultuuriprogrammist Kihnu kultuuriruum 2015-2018 on koostatud perioodil aprill- detsember 2018.

Kokkuvõtte koostas Marika Kutser, programmi „Kihnu kultuuriruum“ koordinaator, Rahvakultuuri Keskuse toetusprogrammide osakonna spetsialist

